

Тисячелистник (лат. *Achilléa*)

Елісеева Тат'яна, головний редактор проекту EdaPlus . інформація

Ткачова Наталія, фітотерапевт , нутріціолог

E-mail: eliseeva.t@EdaPlus.info, tkacheva.n@EdaPlus.info

Реферат У статті розглянуто основні властивості деревію та його вплив на організм людини. Проведено систематичний огляд сучасної спеціалізованої літератури та актуальних наукових даних. Вказано хімічний склад та харчова цінність рослини, розглянуто використання деревію у різних видах медицини та ефективність його застосування при різних захворюваннях. Окремо проаналізовано потенційно несприятливі ефекти деревію на організм людини при певних медичних станах та захворюваннях. Розглянуто наукові основи дієт із застосуванням.

Ключові слова: деревій , корисні властивості, потенційно небезпечні ефекти, побічні ефекти, корисні властивості, протипоказання, дієти

Корисні властивості деревію звичайного

Таблиця 1. Хімічний склад деревію (за даними [Їжа +](#)).

Мікроелементи	мг/кг сухої маси ^[4]
Залізо	179
Марганець	84,3
Цинк	40,2
Мідь	9,88
Нікель	5,54
Хром	0,26
Кобальт, свинець та кадмій	менше 0,1

Що саме використовують і в якому вигляді

Траву деревію застосовують у вигляді настоїв, відварів, екстрактів. Вона є складовою чаїв, що підвищують апетит, цілющих зборів. Свіжий сік рослини використовують для лікування ран, при внутрішніх хворобах. Листя та квітучі верхівки входять до складу гірких настоянок та трав'яних лікерів. Використовують як свіжозібрану сировину, так і сухі квітки та листя деревію.

Лікувальні властивості

Квітки деревію звичайного містять кровоспинний гіркий алкалоїд ахілеїн , _____
 _____ органічні кислоти (оцтову, мурашину, ізовалеріанову, саліцилову), складні ефіри
 та спирти, холін, аспарагін. Трава деревію звичайного містить гіркоту ахілеїну , леткі олії,
 сесквітерпенові лактони, дубильні речовини, флавоноїди , фітонциди, вітаміни С і К, каротин.
 [5]

Різносторонні терапевтичні властивості деревію пояснюються комплексом хімічних речовин, які у рослині. Ефективна кровоспинна дія деревію використовується при легеневих, кишкових, гемороїдальних та носових кровотечах, а також при кровоточивості ясен, при маткових кровотечах (запальних процесах, фіброміомах). Використовуючи деревій для зупинки кровотечі, слід віддавати перевагу саме листям рослини, оскільки квіти не дають такого ефекту. Поряд з цим препарати деревію подразнюють закінчення смакових рецепторів і посилюють секреторну діяльність шлунка, розширюють жовчні протоки, збільшують жовчовиділення в дванадцятипалу кишку, підвищують діурез, усувають спастичні болі в кишечнику; це обумовлює їх використання при зниженому апетиті, гіпоацидному гастриті, виразковій хворобі шлунка та дванадцятипалої кишки, виразкових спастичних колітах, метеоризмі, при хворобах печінки, нирок та сечового міхура.

При зовнішньому використанні деревію як кровоспинного, протизапального, бактерицидного і дермотонічного засобу, препарати виявляються ефективними при гніздовому облісіння (алопеції), надмірно жирній шкірі, вуграх, геморої та герпесі, сприяють загоєнню свіжих і нагноєних. волосся.

У народній медицині деревій використовують дуже широко. Приймають його всередину як засіб, що регулює обмін речовин, при запамороченні, нудоті, головному болі, порушеннях сну, істерії, хлорозі, малярії та туберкульозі легень, при нирковокам'яній хворобі, при енурезі ; знаходить деревій застосування в гінекології - його рекомендують для регулювання менструального циклу; призначають для стимулювання лактації і як засіб від глистів.

Монолікування на основі деревію застосовують рідко, частіше його поєднують у зборах з іншими лікарськими травами. Деревій звичайний входить до складу проносного, протигеморойного , апетитного та шлункового чаїв. [6]

У рецептах народної медицини деревій поєднують з такими рослинами, як лаванда, шавлія, календула, м'ята та ін. Найбільш популярні та класичні комбінації: деревій у складі з аптечним бенедиктом часто використовують для поліпшення травлення; шавлія і деревій стимулюють відтік жовчі та благотійно позначаються на функціях печінки та шлунка; при здутті живота, метеоризмі добре допомагають деревій на пару з лавандою, також такий трав'яний збір діє заспокійливо; геморой лікує склад з календули та деревію; симптоми передменструального синдрому полегшує комбінація з деревію та собачої кропиви; збір з деревію та кукурудзяних рилець рекомендують при інфекціях сечовивідних шляхів; м'ята перцева у поєднанні з деревію допомагають при застуді, грипі.

На думку деяких авторів, незважаючи на те, що трава деревію збільшує кількість тромбоцитів у крові, загрози виникнення тромбозу не виникає. Кровоспинна дія деревію пов'язана переважно з активацією тромбоцитів та скороченням періоду кровотечі.

Протиалергічний ефект деревію дозволяє успішно використовувати його при діатезах, екземі, кропив'янці, бронхіальній астмі і т.д. [7]

В офіційній медицині

Препарати з деревію звичайного, доступні в аптеці:

1. трава деревію;
2. порошок деревію;
3. екстракт деревію рідкісний.

У народній медицині

При кишкових, шлункових, гемороїдальних кровотечах, диспепсії, при мікотичній пневмонії (що іноді розвивається після тривалого вживання антибіотиків), а також з метою профілактики утворення каменів у нирках призначають чай: столову ложку квіток деревію заварюють у склянці окропу. Пити по половині склянки двічі на добу. Передозування може спровокувати біль голови. ^[5]

При гіперацидному гастриті (з підвищеною кислотністю) рекомендують збір: змішати траву деревію, звіробою, квітки ромашки аптечної та траву чистотілу (2:2:2:1). Столову ложку такої трав'яної суміші залити склянкою окропу, дати настоятися, процідити та пити по третині склянки чотири рази на добу. Деревій при гастриті може бути рекомендований у складі різноманітних трав'яних зборів.

При неврозах, тахікардії, у поєднанні з розладом сну, змішати по столовій ложці кореня валеріани, листя меліси та трави деревію. Залити склянкою окропу та наполягати 3 години. Після цього прокип'ятити протягом 5 хвилин, процідити. Пити потроху кілька разів на добу. ^[8]

При сильних болях у шлунку деревій застосовують у поєднанні з квітками ромашки (по столовій ложці трави деревію і квіток ромашки на склянку окропу).

При запаленні сечового міхура, проявах калькульозного пієлонефриту і гематурії, викликаній камінням у сечовивідних шляхах взяти по 2 столові ложки деревію, березових бруньок, листя мучниці, і по столовій ложці трави манжетки звичайної та кореневища. 5 хвилин, дати настоятися 30 хвилин, пити відвар у 4 прийоми на добу.

При схильності до стенокардії, спазмах гладкої кишкової мускулатури радять настойку з деревію: квіткових суцвіть деревію взяти у співвідношенні 1:5 до 70% спирту. Приймати 20 крапель перед їдою.

При ожирінні: у столових ложках відміряти суміш із трави деревію, цистозейри бородатою та трави звіробою звичайного (4:2:2), залити склянкою води, варити 5 хвилин і приймати в гарячому вигляді вранці протягом тривалого періоду.

При прискореному серцебиття корисно приймати по 24 краплі соку деревію і соку рути на 2 чарки неміцного домашнього вина (пити двічі на добу).

При виразковій хворобі 2 столові ложки подрібненої трави деревію прокип'ятити в склянці води близько 10 хвилин і приймати відвар по 0,5 склянки, тричі на добу за чверть години до їжі протягом місяця.

Для поліпшення апетиту та прискорення обміну речовин використовують сік деревію, змішаний з медом. ^[9]

При недокрів'ї застосовують настій: 60 г суміші із сухих трав деревію і кропиви заливають у керамічному посуді 2 склянками окропу, щільно накривають і дають настоятися півгодини.

Приймати по чашці раз на добу (вранці порожній шлунок або ніч). Можна розділити кількість на 2 прийоми: півчашки вранці та півчашки перед сном.

При мігрені приготувати збір з квіток глоду і трави деревію (взяти в рівних частинах). Столову ложку такого збору заварити 200 мл окропу, процідити. Пити по чверті склянки тричі на добу перед їдою.

Щоб збільшити кількість грудного молока (для стимулювання лактації) можна приймати настій: столову ложку сушеної трави деревію залити склянкою окропу, дати настоятися під щільно закритою кришкою 60 хвилин, потім процідити. Пити по столовій ложці чотири рази на добу перед їдою.

При хворобливих менструаціях рекомендують збирання: взяти по 50 г трави деревію, листя меліси та квіток ромашки аптечної. Столову ложку такої суміші залити склянкою окропу, дати настоятися, процідити. Пити по третині склянки тричі на добу.

При нервових розладах, нервовому виснаженні та перевтомі корисний збір з таких трав: деревій, звіробій продірявлений, корінь дягиля лікарського (1:1:1). Столову ложку трав'яної суміші залити склянкою окропу, настоювати протягом 30 хвилин під кришкою, потім процідити. Настій приймати за годину до сну.

Для схуднення також рекомендують приймати настій з деревію, анісу та ромашки. Такий напій сприяє очищенню всього організму, виводить шлаки.

При радикуліті, міозиті, болях у поперековому відділі столову ложку сухого деревію залити склянкою окропу, дати настоятися протягом 60 хвилин, потім процідити. Пити настій по столовій ложці 3-4 рази щодня перед їдою.

При гіпо- та авітамінозі, як жарознижувальний та тонізуючий засіб при гострих респіраторних захворюваннях готують цілющий напій: 20 г сушеної трави деревію, 400 мл журавлинного соку, склянку меду, 3 л води. Трав'яну сировину всипати в воду, проварити 5 хвилин, дати настоятися 2 години, потім процідити. Відвар з'єднати з журавлинним соком та медом, добре перемішати, розлити в ємність для зберігання. Зберігати у затемненому місці. ^[10]

Зовнішньо:

При фурункулах рекомендують мазь з деревію: 2 столові ложки трави деревію (сухий) залити чвертю склянки гарячої води. Суміш розігрівати до гарячого стану, потім дати охолонути. Додати 20 г вазеліну, розтерти до однорідного стану. Маззю змащувати фурункул.

Для місцевого знеболювання корисні припарки з деревію. Обдати окропом 4-5 ложок сухої трави деревію, загорнути в марлеву тканину, в теплому вигляді такі припарки потрібно прикладати до запалених і хворих місць.

При забоях, набряках, ранах допомагає компрес з деревію: знадобиться 30 г квіткових суцвіть деревію, 20 г трави чебрецю і 10 г листя евкаліпта. Збір трав залити окропом та наполягати 60 хвилин. Потім процідити. Чисту тканину або марлю рясно змочити в настої, додати до ураженого місця і витримувати протягом години.

Ванна з деревію

200 г сухої сировини залити 3 літрами окропу. Дати настоятись 30 хвилин. Далі процідити, вилити у повну ванну. Приймати ванну перед сном, трохи більше чверті години. Після тепло сховатись. Такий настій можна використовувати в примочках при екземі, гнійниках.

При стоматиті, гінгівіті, кровоточивості ясен корисні полоскання відваром деревію з додаванням шавлії. ^[10]

Розтерті на порошок листя деревію з листям кропиви (у рівних пропорціях) діють кровоспинно і протизапально.

Сік, видавлений з промитого, чистого листя деревію, нанесений на свіжу рану, зупиняє кровотечу і загоює. ^[7]

При опіках, фурункулах, туберкульозі шкіри та для втирань при облисенні використовують рецепт: готують суміш із свіжої, ретельно розтертої трави деревію та прованської олії (у пропорціях 1:10). ^[6]

Використання деревію у східній медицині

У своєму «*Каноні медицини*» Авіценна високо оцінював лікувальні якості та характеристики деревію.

У китайській народній медицині широко використовується один із представників роду – деревій арабський

У наукових дослідженнях

Британець Н. Калпепер, лікар і ботанік, у своїй праці, присвяченій лікарським рослинам («*The Complete Herbal*», 1653), описував властивості деревію наступним чином: «мазь з деревію лікує рани. Випитий відвар на білому вині зупиняє кровотечу. Рослина застосовують як для лікування нових відкритих ран, так і для лікування виразок і свищів, мокнучих ран ... При зубному болю слід розжувати кілька листків деревію ... Допомагає деревій при спазмах і судомах». ^[11]

Сучасні дослідження деревію різноманітні за тематикою.

- Лікувальні властивості представників роду Деревій охарактеризовані в дослідженні Седнія С., Гохарі А.Р., Мокхбер-Дезфулі Н. та ін ^[12]
- Хімічний склад ефірної олії деревію звичайного вивчений у праці Покровської І.С., Мазової О.В., Апихітіна Н.М., Племенкова В.В. ^[13]
- Стаття Чуднівської Г.В. присвячена виду Деревій азіатський. ^[14]
- Біологічно активні речовини, що містяться в деревію звичайному є об'єктом дослідження Шаталіної Н.В., Первишиної Г.Г., Єфремова А.А., Гордієнко Г. П. та ін ^[15]
- Фармакогностичні дослідження трави деревію широколопастного представлено в науковій роботі Глушко М.П. ^[16]

У кулінарії

Зелень деревію додають у супи, соуси, рагу, салати, як доповнення до гарніру. Слід знати, що листя деревію краще застосовувати в рецептах навесні, в літній період зелень рослини стає грубіше, жорсткіше і набуває гіркого присмаку. Суцвіття -кошики знаходять застосування в кулінарії як пряність. Приправу для м'ясних та інших страв готують так: висушені квітки

дерев'яну розтирають у ступці на порошок. Матеріал, що вийшов, просіюють через сито. Зберігають у банку, що щільно закривається.

- Чай з дерев'яну

Одна чайна ложка сушеного дерев'яну (або кілька свіжих листочків), 240 г окропу, скибочка лимона, чайна ложка меду. Закип'ятити воду, залити дерев'яну, наполягати чай не менше 10 хвилин. Додати лимон та мед. Пити гарячим. Мед можна замінити цукром (тростниковим, кокосовим). ^[17]

- Паста з соусом з дерев'яну

Для приготування цієї страви знадобиться: 240 г макаронів пенне, 4 столові ложки дрібно нарізаного часнику, сіль за смаком, 3 столові ложки оливкової олії, 2 чайні ложки дрібно нарізаного листя дерев'яну, чверть чашки білого сухого вина, тертий сир.

Відокремити листя дерев'яну від стебел, добре промити і дрібно нарізати. Закип'ятити воду, посолити, варити макарони до готовності. Часник обсмажити на оливковій олії до золотистого кольору, додати вино, потримати на вогні, з'єднати з готовими пенне та нарізаним дерев'яну. Готувати ще дві хвилини на повільному вогні. Пасту сервірувати салатним листям і тертим сиром.

- Пряний суп з дерев'яну

Необхідні продукти: 50 г вершкового масла, 2 середні цибулини, одна невелика головка часнику, 2 чайні ложки приправи каррі, одна чайна ложка куркуми, 2 столові ложки борошна, 3 чашки курячого бульйону, 120 г подрібненого листя. сервірування.

Розтопити в сковороді вершкове масло|мастило|, злегка обсмажити на олії дрібно|мілко| нарізану цибулю, з'єднану з часником, каррі і куркумою. Всипати муку|борошно| і готувати соус хвилину. Потім додати курячий бульйон, довести до кипіння. Додати нарізане листя дерев'яну і варити суп 15 хвилин. Подавати гарячим зі сметаною чи йогуртом.

- Салат з буряка та дерев'яну

450 г буряка, 2 чайні ложки цукру, 3 столові ложки молодого листя дерев'яну, 4 столові ложки сметани, 2 столові ложки червоного винного оцту. Відварити буряк до готовності, очистити та нарізати кубиками. Змішати з подрібненим листям дерев'яну, присипати цукром. Заправити салат сметаною та винним оцтом.

- Салат з дерев'яну

Молоде листя дерев'яну (5 г) витримати хвилину в окропі, добре подрібнити, змішати з квашеною капустою (150 г), зеленою цибулею (25 г). Посолити і заправити олією (10 г). ^[6]

У косметології

Виробники органічної косметики активно включають екстракт дерев'яну до складу косметичних засобів для догляду за шкірою тіла та обличчя, волоссям. Дерев'яну благотворно позначається на стані чутливої жирної шкіри, регулює секрецію шкірного сала, тонізує клітини та стимулює процеси регенерації, зволожує, заспокоює та очищує шкіру; зміцнює волосся, лікує вугри та знімає запалення та опіки.

Чим корисний деревій для волосся? Щоб прискорити ріст волосся та покращити його стан використовують наступний рецепт:

10 г подрібненої сухої квіткової маси деревію залити склянкою окропу і дати настоятися 60 хвилин (бажано в термосі). Після цього процідити та втирати настій у корені волосся. Перед змиванням та миттям із шампунем змочити волосся настоєм по всій довжині. Настій можна додати у воду для ополіскування (з розрахунку 2 ложки на літр води).^[10]

Маска для обличчя при жирній шкірі (при надмірному виробленні шкірного сала)

Приготувати настій деревію з 3 чайних ложок квіткових суцвіть рослини та склянки окропу. Настій змішати із порошком сухого молока, крохмалем або борошном. Отриману кашку нанести на обличчя, витримати приблизно чверть години, потім змити.^[6]

Інші види використання

Насаджений на садовій ділянці деревій добре справляється з участю борця з комахами-шкідниками, відлякує також мурах.

Концентрований настій з трави деревію – ефективний засіб боротьби з садовими шкідниками (павутинним кліщем, попелицею, щитівками, трипсами).

Деякі птахи (наприклад, шпаки) використовують стебла деревію при будівництві гнізд. Як з'ясувалося, рослина відлякує багатьох комах-паразитів, що атакують пташині гнізда.

Ефірне масло деревію використовують у виноробстві, лікєро-горілочній індустрії та парфумерії.

Деревій – хороший нектаронос.

Небезпечні властивості деревію та протипоказання

Тривале безконтрольне застосування та передозування препаратами деревію можуть призвести до виникнення алергічних висипань на шкірі та запаморочення. Вагітність, тромбофлебіт та підвищена згортання крові також є факторами, що обмежують можливість лікування деревію.^[6,8]

Ботанічний опис

Це трава-многолітник сімейства **Астрові** (*Складноцвіті*).

походження назви

У народі траву називають *краваником* , *серпорізом* , *маточником* , *порізником* , *гулявицею* , *білоголовим* , *теслярською травою* . Латинське родове найменування деревію – **Achillea** – має кілька тлумачень. Згідно з найпоширенішою версією рослина була названа на честь героя Ахілла, який перший застосував траву з лікувальною метою, зціливши деревію рани Телефуса , що кровоточать . Також пов'язують походження назви з грецькими словами " **ахілос** " (" *рясний корм* ") і " **ахілон** " (у перекладі " *тисяча* " , що передбачає численні висічення листя рослини).

Види

Науці відомо приблизно 150 видів деревію, серед яких:

1. **Деревій звичайний** – поширена лікарська рослина, культивується як медонос, має декоративне значення, використовується як пряність. Ростає в європейському регіоні, на Кавказі, в Сибіру, Далекому Сході, в Азії;
2. **Деревій птарміка** - вид має лікарське значення, вирощується також як декоративна рослина. Ареал зростання - Європа, європейська частина Росії. У межах виду виведено безліч сортів;
3. **Деревій іволистний** - поширений в Азії та Східній Європі;
4. **Деревій арабський** (Біберштейна) - виростає в середньоазіатському регіоні, в європейській частині Росії, на Балканах, Кавказі, в Афганістані та Ірані. Внесений до Червоної книги Волгоградської області;
5. **Деревій щетинистий** – поширений у Європі вид, зустрічається на Алтаї, у деяких сибірських регіонах, у Середній та Малій Азії, у Середземномор'ї.^[1]
6. **Деревій голий** - один з рідкісних представників земної флори. Внесено до Європейського червоного списку. Ця рослина-ендемик зустрічається в заповідній зоні на гранітних ділянках Бешташ -гори;
7. **Деревій благородний** - росте в Західному Сибіру, європейській частині Росії;

Деревій звичайний - трав'яниста рослина-многолетник висотою від 0,4 м до 1 м. Кореневище повзуче, розгалужене. Стебла прямі, ребристі, рідко опушені. Листорозташування почергове, листя лінійно-ланцетні, двоякоперисторозсічені на лінійні часточки. Листя біля коріння черешкове, а ті, що розташовані на стеблах – сидячі. Дрібні кошики суцвіття зібрані на верхівці стебел у складні щитки. Язичкові квітки у кошиках білі або блідо-рожеві, трубчасті квітки – жовтого кольору. Плід сім'янка. Період цвітіння починається влітку і завершується до середини осені. Насіння дозріває в серпні-вересні.

Зустрічається вздовж доріг, на пагорбах, схилах, на полях, на лісових галявинах, між чагарниками, на луках.^[2,3]

Умови вирощування

Деревій росте як на рясно освітлених, так і на затінених ділянках. Добре переносить зимівлю під великим шаром снігу, не вимагаючи додаткового утеплення. Адаптується до будь-яких ґрунтів, але оптимально підходить земля середньої вологості, пухка та підгодована добривами.

Розмножують рослину насіннєвим способом та розподілом кореневищ. У підготовлений ґрунт у весняний або осінній період висаджують заздалегідь викопані та розділені на 4 частини коріння, з інтервалом 0,2 м. Між рядами витримують відстань 0,3 м. Згодом грядки прополують і розпушують ґрунт. Полив рідкісний. Насіння засівають відразу ж після їх збирання. Сходи з'являються навесні наступного року, після чого їх проріджують.

На другий рік життя деревію доцільне підживлення аміачною селітрою, а з настанням осені – калійною сіллю та суперфосфатом.

Рослина може зростати однією ділянці до 10 років. Легко переносить поділ та пересадку.^[3,8]

Як і коли збирати деревій? Траву, листя та квіти заготовляють у фазі цвітіння (з червня по жовтень). Верхівки стебел зрізають до 20 см завдовжки, приземні потовщені частини стебел не збирають. Суцвіття обривають або зрізають щитки зі стеблом довжиною не більше 2 см. Сировину сушать на відкритому повітрі або в приміщенні з гарною вентиляцією, розклавши тонким шаром. Термін зберігання сухого матеріалу – 5 років.^[2]

Ланцюг живлення

Оси, а також численні види метеликів (дорослі особини) та жуків харчуються пилом та нектаром, зібраними з деревію.

Література

1. Вікіпедія, стаття «Деревій»
2. Довідник із заготівлі лікарських рослин / Д. С. Івашин, З. Ф. Катіна, І. З. Рибачук та ін. – 6-те вид., ісп. та дод. - К.: Урожай, 1989. - 288 с.: іл.
3. Мамчур Ф. І., Гладун Я. Д. Лікарські рослини на присадибній ділянці. – К. Урожай, 1985. – 112 с., іл.
4. Mineral Content of Some Medicinal Herbs. Gogoasa I, Jurca Violeta , Alda Liana Maria та інші // Volume 17(4), 65- 67, 2013, JOURNAL of Horticulture, Forestry and Biotechnology, [джерело](#)
5. Кархут В.В. Жива аптека - К. Здоров'я, 1992. - 312 с., іл., 2, арк . іл.
6. Лікарські рослини: енциклопедичний довідник / за ред. А. М. Гродзінського. - К.: Олімп, 1992. - 544 с.: іл.
7. Носаль І. М. Від рослини – до людини. - К.: Веселка, 1993. - 606 с.
8. Лікувальний квітник. Школа квітникаря (журнал). № 3 (36), липень 2017. - С. 27
9. Кархут В. В. Ліки довкола нас. - К.: Здоров'я, 1993. - 232 с.
10. Константинов Ю. Деревій, кипрей. Природні ліки - Центрополіграф , 2014. - 160 с.
11. YARROW // The Project Gutenberg EBook of The Complete Herbal by Nicholas Culpeper, [джерело](#)
12. A review on phytochemistry and medicinal properties of the genus Achillea , [джерело](#)
13. ХЕМОТАКСОНОМІЯ ТИСЯЧОЛИСНИКА ЗВИЧАЙНОГО (ACHILLEA MILLEFOLIUM L), [джерело](#)
14. Тисячелистник АЗІАТСЬКИЙ (ACHILLEA ASIATICA SERG.) У СХІДНОМУ ЗАБАЙКАЛІ, [джерело](#)
15. ЗМІСТ ДЕЯКИХ БІОЛОГІЧНО АКТИВНИХ РЕЧОВИН У ТРАВІ ТИСЯЧЕЛИСНИКА ЗВИЧАЙНОГО (ACHILLEA MILLEFOLIUM), ЩО ВИРОБЛЯЄ В ЧЕРВОНОЯРСЬКОМУ КРАЇ, [джерело](#)
16. Фармакогностичне вивчення трави деревію широколопатевого, [джерело](#)
17. Edible & Medicinal Flowers. Margaret Roberts. New Africa Books , 2000

[Розширена HTML версія статті](#) наведена на сайті EdaPlus.info .

Yarrow - useful properties, composition and contraindications

Eliseeva Tatyana , editor-in-chief з проекту EdaPlus.info

Tkacheva Natalia, phytotherapist , nutritionist

E-mail: eliseeva.t@edaplust.info, tkacheva.n@edaplust.info

Отримано 03.06.18

Реферат У статті розглянуто основні властивості деревію та його вплив на організм людини. Проведено систематичний огляд сучасної спеціалізованої літератури та актуальних наукових даних. Вказано хімічний склад та харчова цінність рослини, розглянуто використання деревію у різних видах медицини та ефективність його застосування при різних захворюваннях. Окремо проаналізовано потенційно несприятливі ефекти деревію на організм людини при певних медичних станах та захворюваннях. Розглянуто наукові основи дієт з його застосуванням .

Abstract. The article considers the main properties of yarrow and its effect on the human body. A systematic review of modern specialized literature and current scientific data has been conducted. The

chemical composition and nutritional value of the plant are indicated, the use of yarrow in various types of medicine and the effectiveness of its use in various diseases are considered. The potentially adverse effects of yarrow on the human body in certain medical conditions and diseases have been analyzed separately. The scientific bases of diets with its application are considered.